

איך נפלו גיבורים

קטלוג

P8 גלריה לאמנות עכשווית
P8 Contemporary Art Gallery

אוצר:
ליאב מזרחי

פתיחה
חמישי, 22.4.21, 20:00-23:00.

בהתאם להנחיות התו הסגור.

שיח גלריה
שבת, 1.5.21, בשעה 12:00.

נעילה: 22.5.21

יעל יודקוביק
מאיה פולק
משה גרשוני
עמי רוזנברג
ציונה תג'ר

אבנר בר חמא
אברהם אילת
אודי צ'רקה
גבי יאיר
חיה גרץ-רן
חנה יגר

הגלריה פתוחה: רביעי+חמישי 16:00-20:00
שישי+שבת 10:00-14:00 לבי הנדיות התו הירוק
P8 היא עמותה ללא מטרת רווח - יזמים ותרבות (ל"ר)

רחוב הפיטיש 1 תל-אביב / T: 050-5543485
W: www.p8gallery.net / FB: P8ArtGallery
IN: p8gallery / E: gallery.p8@gmail.com

P8 גלריה לאמנות עכשווית
P8 Contemporary Art Gallery

איך נפלו גיבורים

משה גרשוני	חיה גרץ-רן	אבנר בר חמא
עמי דונובצ'ק	חנה מר	אברהם אילת
ציונה חגרי	יעל מירקוביץ	אורי צדקה
	מאיה מילק	נבי יאיר

אוצר: ליאב מנצ'י

איך נפלו גיבורים

אבנר בן חמא, אברהם אילת, אודי צ'רקה, גבי יאיר, חיה גרץפ-רן, חנה יגר,
יעל יודקוביק, מאיה פולק, משה גרשוני, עמי רוזנברג, ציונה תג'ר

אוצר: ליאב מזרחי

תערוכה קבוצתית בגלריה השיתופית P8, תל אביב
בין התאריכים: 22.4.21 – 12.5.21

P8 גלריה לאמנות עכשווית
P8 Contemporary Art Gallery

איך נפלו גיבורים טקסט אוצרותי

”הזיכרון הקבוצתי של המלחמה אימץ אל חיקו את הדת והטבע, כוחות שמאז ומתמיד נתנו השראה ורוממו את רוחם של בני האדם. זיכרון המלחמה היה לנחלת הרבים גם באמצעות תהליך הטריטוריאליזציה, שצמצם וכיווץ את ממדיה ועשאה שגרתית ונדושה ולא עוד מעוררת חיל ורעדה”. במילים אלו פותח ההיסטוריון ג'ורג' ל. מוסה, את אחד הפרקים בספרו הנופלים בקרב.

התערוכה איך נפלו גיבורים בגלריה P8 מרחיבה את מעגל המחשבה ובאה לבחון יצירות של דורות שונים של אמנים ואמניות ישראלים, כל אחת פותחת צוהר אל דמותו של הגיבור הלאומי. מי הוא הגיבור העכשווי, מה גורלו מאז דור תש"ח, מה יש בו וכיצד? אנו יכולים להביט בו כגיבור? כיצד אנו זוכרים אותו? חלק מן היצירות הן תוצר של החוויה הצבאית וכור ההיתוך על שלל השלכותיו, חלק מן היצירות הן פרשנות ותגובה נוקבת או סרקסטית למציאות הישראלית-לאומית.

התערוכה נאצרה במשך תקופה ארוכה יחסית, בעקבות שני קווי מחשבה שהתאגדו על קירות החלל. ראשית, עיון בקטלוג התערוכה 1948 דור תש"ח באמנות ישראלית של גדעון עפרת, תערוכה וקטלוג שיצאו ב 1988. במאמר התערוכה מציין עפרת את חלוקת העבודה האמנותית בין דור הוותיקים דאז לדור הבנים החדשים. חלוקה נוספת היא בגישה האמנותית כלפי תיעוד הלוחמים: אנדרטאות, העקדה, פצועים ועוד נושאים כפי שניתן לשער שעלו מרוח התקופה.

הקו השני הוא השפעת מצב הלחימה האינסופי על אמנות ישראלית, והעיסוק בתהליך הטריטוריאליזציה שדימויי המלחמה הישראלית באמנות עוברת, או שלא. עיסוק זה הופיע בתערוכה שנאצרה לפני כשלוש שנים בגלריה אינדי לצילום, תחת הכותרת בית יד לבנים. התערוכה עסקה בשאלת השפעת השירות הצבאי על דור הצלמים הצבאיים כמו עודד ידעיה, רועי קופר, עדי נס ואחרים.

אוסף רישומי הצבא המוזכרים אצל עפרת תחת ידיהם של נחום גוטמן, שמואל כץ ויוסי שטרן. כולם, כמו בר-חמא, רשמו את אירועי הצבא שהתרחשו אל נגד עיניהם. אצל בר-חמא, בן 21 בעת הרישומים, לא רק מתוך שליחות לאומית אלא מתוך רצון לתפוס את הבשר שעוד מעט יעלם. ערב הכניסה לחברון. בחזרה לדור תש"ח ולערים הערביות, ציונה תג'ר מציגה רישום בצבעי מים שדי בכיתוב בתחתית העבודה להסגיר את הבעייתיות והמורכבות באירוע, אז והיום. הרישום של תג'ר מנקודת מבט מרוחקת, מנוגד לציורה הגדול של חנה יגר התלוי כתקריב של אירועי פרעות והתנגדות: קבוצת כחולי מדים מכים אדם אנונימי. הציור, בהשראת קיץ 2011, נטען רעננות והתייחסות לאירועי 2021.

אירועי 1967 השאירו צלקות אצל אברהם אילת. בשני רישומים מאותה תקופה מתייחס אילת לדבריו, "בצורה אירונית למנהיגים (גיבורים) ציניים המוכרים אידיאלים ריקים, זורעי פחד ומפירי הבטחות". רבים

עם סיום התערוכה נולד הרעיון להמשיכה בדרך אחרת, הן מבחינת התוכן והן מבחינת הדימויים. על מנת לנסות להתחיל לענות על השאלות העולות בחיבור קצר זה, ניתן להביא את דבריהם של שניים מן האמנים המשתתפים בתערוכה, שנאמרו בשיחות הכנה. האמן עמי רוזנברג סיפר על לימודי האמנות שלו שנקטעו בזמן מלחמת יום כיפור בשירות המילואים. המעבר מחלל הסטודיו באקדמיה (בצלאל) אל חולות סיני בהחלט נוכח ביצירתו. הקונפליקט בין עשיית האמנות להטמעת הזיכרון הביוגרפי על נייר, קרטון או בד. אותו קונפליקט בשאלת מי הוא הגיבור? האמן השני הוא גבי יאיר הרושם סבך והיטיב לתאר במילים ולשאול שאלה פרדוקסאלית על מהות הסבך: החייל, הגיבור, נתלה על הסבך ומטפס עליו, או נלכד בתוכו?

מכאן והלאה מתפתחת התערוכה עם מבט אל העבר, התמודדות עם ההווה ותהייה לגבי העתיד. אל דור האמנים הוותיקים מצטרף גם אבנר בר חמא עם אוסף רישומים משנת 1967. אלבום זה מצטרף אל

מתוך סדרה ענפה ניתן לראות התייחסות לגיבורים כפי שהם מוצגים בתקשורת ובמדיה על סוגיה. הציוורים בפורמט של פריים קולנועי, הנאספים מגזרי עיתונים במשך שנים על ידי צ'רקה, מראים את חגיגות ההמונים עם הריסות פסלי הדיקטטור, ולידו, הצגתו לראווה ובגאווה של ראשו של מחבל בינלאומי על ידי חייל אמריקאי. אצל צ'רקה ניתן לחוש בתחכום ובאירוניה את הרוויה וטריוויאליזציה של הדימוי שהתרגלנו לראות. לצייר, שזו פעולה יפה, אבל את המכוער והרשע.

אחד הגיבורים הנוכח בצורתו הסימבולית-איקונית בתערוכה הוא יוסף טרומפלדור. בסדרת ציורים על סף המיניאטורה, מציירת חיה גרץ-רן, את האריה השואג מתל-חי המסמל את גיבור הציונות, ללא ספק מסמלי הגיבורים הארץ ישראליים המובהקים. הציוורים, פסטורליים ונינוחים למראה כמו שכיית חמדה בלתי ניתנת להשגה. את מה שמת לא ניתן להשיב. אפשר רק להנות מהזוגיות הפוטוגנית

ורבות רואים במנהיגים גיבורים. דיוקנאות הקצינים, חיילים, מפקדים לא נפקדו מעבודות אמני תש"ח. באופן אירוני, ברישום של משה גרשוני מנציח האמן את שמו של "שמעון פרס - מנהיג האומה", כאשר מעליו מרחפים "עוד שני חיילים". אלו טקסטים הכתובים ישירות על העבודה השחורה והבוטה של גרשוני מתוך סדרת החיילים. קעקוע על הנייר של גורלם של החיילים הנשלחים בחסות המנהיגים.

עבודתה של מאיה פולק ממשיכה את מסורת דיוקנאות גיבורי הצבא, הפעם ברקמה. מלאכת נשים הרוקמות בזמן מלחמה. במקרה הזה, מכסים הגיבורים החדשים בעלי כוחות-על, ילדותיים, את הגיבורים היומרניים. דיוקנו של בני גנץ, "סבתא זה בני" כפי שמכנה זאת פולק בהמשך למשפט החוזר בסרט "מבצע סבתא". בני גנץ, גיבור? ימים יגידו.

גיבורים נוספים נמצאים בציוריו האקספרסיביים, לרוב בצבע אחיד, של אודי צ'רקה. בשתי עבודות

שנצרבה על הבד. כותב ג'ורג' ל. מוסה בקשר ליחסי האדם-טבע-מוות: "המתים אמורים היו למצוא מנוחה נכונה בסביבה דומה לזו שהביאה רוגע לרוח האדם חסרת המנוח. גיבור רוצה להיקבר ביער אלונים אחרי הניצחון, ונערתו מגלה הבנה למשאלתו".

"בהיותי תינוקת, הגעתי בחיק אמי או על כתפיו של סבי לחלקה הצבאית של בית הקברות בתל חי. את צעדי הראשונים צעדתי למרגלות פסל האריה השואג. כשגדלתי מעט, הייתי מקפצת ומדלגת עם אחותי ואחי הבוגרים בין הקברים. תמיד הייתה בי התשוקה לשכב על הקבר ולהניח את ראשי על כרית הקבר, כאילו הייתה זו מיטתי". כך מספרת האמנית יעל יודקוביק על עבודתה הסוגרת את התערוכה. מצבת הקבר בדמוי אבן שיש שאפשר לראותה כדגם כאפייה שהשתבש. עבודתה, מכילה את השברים והסדקים הרגשיים שנוצרו אצל האמנית דרך קורות

חיי הדרמטיים ובמובן אלגורי - גם את השברים במדינה. המצבה דומה גם לפודיום נאומים ומקבלת חיזוק על כך דרך שילוב המיקרופון ביצירה. כמו שאר היצורים החיים הוא משתוקק להעביר מסר או מידע, אפילו ממעמקי האדמה. יודקוביק פעילה בפורום למשפחות שכולות הישראלי-פלסטיני ולא מהססת להשתמש בחומרים חזותיים המערערים את נפש הצופה. למעשה, כל הדימויים מתרכזים בסוף אל תוך מבנה אחד, תמים לכאורה המאיים לקבור אותנו תחתיו עם ועל כל גיבורינו.

איך נפלו גיבורים עבודות

אבנר בר חמא

אודי צ'רקה

יעל יודקוביק

ציונה תג'ר

איך נפלו גיבורים תמונות הצבה

Small white label with illegible text.

ARTIST'S NAME
TITLE
MEDIUM
YEAR

ARTIST'S NAME
TITLE
MEDIUM
YEAR

ARTIST'S NAME
TITLE
MEDIUM
YEAR

ARTIST'S NAME
TITLE
MEDIUM
YEAR

Small blue text label on the wall.

Small white text label on the wall.

איך נפלו גיבורים

אוצר: ליאב מזרחי

צילום: נטע דרור. עיצוב קטלוג: תמר לב-און.

P8 גלריה לאמנות עכשווית
P8 Contemporary Art Gallery

